

GROTTE DI CATULLO

E MUSEO ARCHEOLOGICO DI SIRMIONE

מערות קטולוס והמוזיאון הארכיאולוגי של סירמיונה

בקצהו של חצי האי עליו שוכנת סירמיונה ובמיקום בעל נוף יוצא דופן עומדים שרידיה של הוילה הרומית הגדולה ביותר שהשתמרה בצורה הטובה ביותר בצפון איטליה, המכוננת מזה מאות שנים "מערות קטולוס". מקור השם בסוף המאה ה-15 אז הודבק למבנה העתיק הכינוי "מערות" בשל היותו היפוגאום, כלומר מבנה תת-קרקעי. ההתייחסות לקטולוס מקורה בכתבי המשורר הלטיני מהעיר ורונה שמת בשנת 54 לפני הספירה, שהילל את סירמיונה בשיר מספר 31 שלו בו הוא מכנה אותה היהלום בין כל האיים וחצאי-האיים בכל הימים והאגמים. מחקרים חדשים שוללים את האפשרות של היות המשורר הבעלים של הוילה, חרף המסורת המקומית שגרסה כך מימים ימימה. החפירות הראשונות באתר למטרות מחקר נערכו באמצע המאה ה-19 בניצוחו של הרזן ג'ובאני ג'ירולמו אורטי מנרה מורונה והיוו בסיס למיפוי הוילה ולתיאור מצבה באותה עת. לאחר מעבר הנכס לידיים ציבוריות, בין השנים 1947-1949 נערכו מספר מחקרים מקיפים שהביאו לפרסום (1956) מדריך ראשון למתחם בו הוא מתואר – בצדק – כוילה רומית מפוארת.

10. עמוד התווך

פיסת פרסקו (ציור קיר) של סירות דייגים

9. אולם הענקים

חצי האי בשלהי העידן הקיסרי, בין המאה הרביעית למאה החמישית לספירה. בדרך החוצה ניתן לבקר במוזיאון הארכיאולוגי (2) ולהתרשם מאוסף הממצאים הבולטים שהתגלו בחפירות הארכיאולוגיות באתר. המבקרים יעשירו את ידיעתם בהיסטוריה העתיקה של אגם גרדה בעזרת רצף ממצאים ארכיאולוגיים מהפרהיסטוריה ועד לימי הביניים, מלוויים בהסברים, בסרטון המחשה רב-לשוני ובלוחות מידע שונים.

צילומי אוויר באדיבות banfimirko.it

GROTTE DI CATULLO E MUSEO ARCHEOLOGICO DI SIRMIONE

רחבת אורטי מנרה טלפון: 030-916157

e-mail: pm-lom.grottedicatullo@beniculturali.it
www.musei.lombardia.beniculturali.it

שעות פתיחה: שעות הכניסה למערות ולמוזיאון משתנות בהתאם לעונות השנה. פרטים נוספים באתר

www.musei.lombardia.beniculturali.it

כרטיסים

מחיר מלא: € 8.00. מחיר מוזל: € 2.00 לאזרחי איטליה

והאיחוד האירופי בגילאים 18-25

חינם עד גיל 18

רשימה מלאה של אלה הזכאים לכניסה חינם באתר

www.beniculturali.it >luoghi della cultura >agevolazioni

מהמרהיבים באתר המתפרש על פני האגם. בימים עם ראות טובה ניתן להתפעל מלשון היבשה של מנרה, מהרוקה של גרדה ומהר בריונה שליד ריבה דל גרדה. באזור זה מוקמו ככל הנראה חדרי הארוח האלגנטיים שהשקיפו ישירות על מרפסת רחבת מימדים שהתמוטטה כבר בימי קדם, ממנה נותר חלק מהריצוף שקרס אל תוך האולם התחתון, הנקרא "אולם הענקים". מתחתינו נמצא החלק הצפוני של הוילה בו נותרו האכסדרות התומכות המרשימות שנשתמרו עד לגובה 12 מטר. ניתן להגיע אליהן בירידה לקומת הביניים והליכה דרך המסדרון הארוך (8), שלאורכו 15 חדרים קטנים (cubicula) ששימשו כנראה כחדרי שינה. בתחתית שני גרמי המדרגות נמצא "אולם הענקים" (9) המקנה מבט מלמטה על המבנה הענקי. עוד ניתן להבחין בעודנו שם במספר אזורי שירות כגון "מערת הסוס" המקורה בקמרון חבית ובה מאוכסנים היום שרידים רבים של ציורי קיר שנמצאו בסביבות הוילה, ובחנויות – שהינה מערכת תמיכה הבנויה ממבנים מקוערים כלפי חוץ ומסודרים בשורה ולפיכך נקראים "חנויות" – מונח נוסטלגי דמיוני שניתן להם במאה ה-19 כנהוג באותה תקופה.

לבסוף, מכיוון "עמוד התווך" (10) שכפי שמרמז שמו הינו מרכיב יסודי בוילה, ניתן להתקדם לעבר היציאה דרך חומת המגן שנבנתה מאבני הוילה עצמה לאחר שזו ירדה מגדולתה. אלה הביצורים הראשונים שהופיעו על

3. האכסדרה הנסתרת 4. בריכה

מתחם ארכיאולוגי מערות קטולוס

1. כניסה; 2. מוזיאון; 3. האכסדרה הנסתרת; 4. בריכה; 5. ציטרנה (בור מים); 6. ציטרנה גדולה; 7. מטע הזיתים הגדול; 8. המסדרון הארוך; 9. אולם הענקים; 10. עמוד התווך

פרחיים ופיגורטיביים. סמוך למעבר נמצא מבנה מוגבה שהשתמר היטב: שמו המקורי 'אמבטיה' מצביע למעשה על הימצאות **ציטרנה (5)** – בור למאגר מים – במקום. סביר להניח שהמבנה הקדמי הדרומי, שאת הסימנים שהותירו קירותיו החיצוניים ניתן לזהות, היה **הכניסה הראשית** לווילה. סביב המבואה (*atrium*) נמצאים חדרים רבים עם ריצפת פסיפס בשחור ולבן. הגדול מביניהם (חדר 88) היה כנראה ה- *triclinium* ששימש למשתים וסעודות ויכל להכיל אורחים רבים. ה**ציטרנה הגדולה (6)** – 47 מטר אורכה – הינה חלל תת-קרקעי מכוסה בריצוף *opus spicatum* (לבנים קטנות מסודרות בצורת אדרה של דג). היא הפרידה בין החדרים שתוארו לעיל והפריקטייל הגדול, שהיתה חצר גדולה מוקפת אכסדרות שנהרסו לחלוטין ובמקומה משתרע היום "**מטע הזיתים הגדול (7)**". החצר הגדולה הכילה לבטח פסלים, מזרקות ואלמנטים דקורטיביים אחרים. ראשו היפהפה משיש של דיסקורוס המוצג במוזיאון הינו הפסל היחיד ששרד באתר. לאחר שחצינו את מטע הזיתים נגלה לעינינו נוף

- מיוונית: **אכסדרה נסתרת (3)** – שנתקבלה ע"י חציבת הסלע תחתיה. עדיין קיימת השדרה המרכזית הבנויה קשתות, חלקן עשויות מלבנים וחלקן מאבן גיר, אשר מעליה נח בעבר קמרון חבית כפול שתמך בטיילת העליונה המכוסה גם היא אכסדרות. לחצובה בסלע היו שני יתרונות עיקריים: היא איפשרה לאגור אבנים לבניית קירות הווילה והרחיבה את שטח קומת הביניים.

לא רחוק משם נמצא **מתקן תרמי (ספא)** רחב מימדים שנוסף כנראה בין סוף המאה הראשונה לתחילת המאה השנייה לספירה, בזמן שהווילה הגדולה עברה שיפוץ. המתחם מורכב מחדר גדול – ה**בריכה (4)** – שכלל הנראה נבנה עם היפוקאוסט: ריצפה הנתמכת ע"י עמודי חרס קטנים (*suspensurae*) המחוברים לחלל בין הלבנים הבונות את קירות הבריכה. אויר חם שמקורו בדוד (*praefurnium*) הזרם סביב החדר ומתחת לריצפה וחימם כך את המים.

"**האכסדרה הנסתרת של הסטוקו**" הוא הכינוי שניתן למעבר שירות שנחצב בסלע במורד מתון. הוא שימש ככל הנראה להובלת חומרי בעירה (עצים ופחם) אל הדוד. שמו ניתן לו במאה ה-19 בעת ביצוע חפירות במנהרה אשר במהלכן נמצאו שברי סטוקו רבים מעוטרים באלמנטים

לפי בדיקות מאוחרות יותר שאיפשרו לתארך ביתר דיוק את בנייתה של הווילה היא הוקמה בתקופת אוגוסטוס (משלהי המאה הראשונה לפני הספירה עד תחילת המאה הראשונה לספירה) וננטשה בין המאות השלישית והרביעית לספירה. מכך נובע שתוכנית הבנייה של המבנה הנגלה לנו כיום היתה אחידה והגדירה כיוונים ופריסה מרחבית על פי קריטריונים מדויקים של צירים וסימטריה. הווילה בה ניתן לבקר כיום משתרעת על פני שטח של 20 דונם לערך. בסיסה מלבני (167X105 מטר) ומצדדיו הקצרים בולטים שני מבנים קדמיים. הקומה התחתונה של הווילה בת שלוש הקומות נחפרה אל תוך הסלע שם נתמכת הקרקע על ידי מערכת אכסדרות חשופות בחלקן. סריקה נוספת בחלקה הדרומי של הווילה העלתה שמספר חדרים במקום היו שייכים במקור למבנה קודם שננטש במתכוון ונהרס עד ליסוד בזמן בנייתה של הווילה החדשה. שרידים אלו מתוארכים למאות השנייה והראשונה לפני הספירה.

הסמטאות המשתרכות מהיציאה העליונה של המוזיאון מגיעות לקרבת מסדרון תת קרקעי ארוך המחולק לשתי ספונות, או אולמות תווך, ונקרא קריפטו-פּוֹרְטִיקוּ